

Uppdrag om ytterligare insatser för att stödja utvecklingen i värdegrundsarbetet inom äldreomsorgen

---

Regeringens beslut

Socialstyrelsen får i uppdrag att genomföra ytterligare insatser för att stödja utvecklingen i värdegrundsarbetet inom äldreomsorgen. I det uppdraget ingår att stimulera kommunerna att anordna utbildning för personal med särskilt ansvar för värdegrundsfrågor till så kallade värdegrundsledare eller att vidareutveckla funktioner för ett mer sammanhållet ansvar för sociala frågor, ta fram e-lärandemodul eller moduler kring värdegrundsarbetet samt att genomföra fördjupningsutbildning för chefer och arbetsledare inom äldreomsorgen. Socialstyrelsen får besluta om vilka villkor som ska vara uppfyllda för att kommunen ska kunna ta del av medlen.

Kostnaderna för uppdraget finansieras inom anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, villkor 1 för anslagsposten 5 Nationell värdegrund.

Socialstyrelsen ska senast den 31 maj 2012 som en del av den rapport som Socialstyrelsen ska lämna enligt regeringsbeslutet den 4 maj 2010 om uppdraget att stödja utveckling av utbildning i värdegrundsarbete inom äldreomsorgen, lämna en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) avseende föreliggande uppdrag.

Ärendet

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag i Budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utgiftsområde 9) beslutat att avsätta 80 000 000 kronor för 2012 för att stärka den nationella värdegrunden för äldreomsorgen och för att utveckla system för värdegrundsmärkning.

Socialstyrelsen har i uppdrag att stödja utveckling av utbildning i värdegrundsarbete inom äldreomsorgen enligt regeringsbeslutet

den 4 maj 2010. Av de medel som är avsatta för att stärka den nationella värdegrunden avser 60 000 000 kronor utbildning av t.ex. biståndshandläggare och arbetsledare inom kommunalt och enskilt bedriven äldreomsorg. Den första utbildningsomgången har startat i januari 2012. Socialstyrelsen fick i reviderat regleringsbrev för 2011 i uppdrag att inom ramen för de 60 000 000 kronorna lämna förslag på ytterligare insatser för att stödja utvecklingen i värdegrundsarbetet. Insatserna ska tidsmässigt vara avgränsade till 2012. Socialstyrelsen har i december 2011 lämnat förslag på ytterligare insatser. Enligt Socialstyrelsens regleringsbrev för 2012 ska en slutrapport lämnas senast den 30 december 2013 på uppdragen gällande utbildning i värdegrundsarbete samt ytterligare insatser för att stödja utvecklingen i värdegrundsarbetet.

Närmare om uppdraget

Regeringen bedömer att verksamheter inom vård och omsorg om äldre personer behöver ha stöd i att arbeta med den nationella värdegrunden för att denna ska få genomslag. Socialstyrelsen ska inom ramen för uppdraget gällande utbildning i värdegrundsarbete, genomföra de förslag på insatser som myndigheten lämnat i rapporten Ytterligare insatser för att stödja utvecklingen i värdegrundsarbetet. Insatserna ska genomföras under åren 2012 och 2013.

Enhetschefer, såväl inom kommunen som enskilt bedriven verksamhet, behöver stöd med värdegrundsarbetet i arbetsgrupperna då cheferna ofta har många arbetsgrupper och många medarbetare. Någon eller några medarbetare kan ges ett särskilt ansvar och fungera som värdegrundsledare i personalgruppen och bl.a. leda studiecirkel i värdegrundsarbete. Dessa behöver utbildning i värdegrundsfrågor och exempelvis om hur man leder samtal.

I tillsynsarbetet påvisas uppenbara brister på sociala aktiviteter vid många särskilda boenden. Socialstyrelsens tillsynsverksamhet har framhållit att det vid inspektion finns en tydlig skillnad på systematik och kunskap mellan hälso- och sjukvårdsområdet respektive socialtjänst. Genom funktionen som medicinskt ansvarig sjuksköterska har kommunerna relativt god kontroll över t.ex. nya föreskrifter. Det finns dock kunskapsbrist på socialtjänstområdet. I några av landets kommuner finns så kallade socialt ansvariga samordnare eller en funktion som har ansvar för tillsyn över socialt arbete och omsorg samt andra liknande funktioner. Socialt ansvarig samordnare eller motsvarande funktion kan bl.a. ha till uppgift att ha en övergripande roll i äldreomsorgens kvalitetsarbete, ha ett övergripande ansvar för metodutveckling avseende social dokumentation, inkluderande genomförandeplaner samt genomföra utbildnings- och utvärderingsarbete när det gäller sociala och individuellt anpassade metoder. Personal som har sådana funktioner behöver genomgå utbildning i värdegrundsfrågor för att stärka och utveckla detta arbete.

Socialstyrelsen ska efter ansökan från kommunerna utbetala stimulansmedel för utbildning till värdegrundsledare eller till personal som har funktion för ett mer sammanhållet ansvar för sociala frågor. Stimulansbidraget omfattar såväl kommunalt som enskilt bedriven äldreomsorg. Socialstyrelsen beslutar om villkor och fördelning av medlen. Mottagare av stimulansbidrag kan bli återbetalningsskyldig om mottagaren inte använder medlen i enlighet med den ansökan som lämnats eller om medlen används i strid med Socialstyrelsens anvisningar.

Socialstyrelsen ska ta fram e-lärandemodul eller moduler som kan stödja värdegrundsarbetet. E-lärandemoduler kan vara ett annat och ett kompletterande sätt att inhämta kunskap.

Den högskoleutbildning på 7,5 poäng i värdegrund som pågår för bl.a. arbetsledare och biståndsbedömare behöver kompletteras med en fördjupningsutbildning för att värdegrundsarbetet ska få ännu bättre genomslag. Socialstyrelsen ska genomföra upphandling av fördjupningsutbildning för chefer och arbetsledare inom kommunalt och enskilt bedriven äldreomsorg. Uppdraget ska genomföras i enlighet med regeringsbeslut från den 4 maj 2010 i vilket ingår att stödja utveckling av utbildning i värdegrundsarbete inom äldreomsorgen.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Malin Ekman Aldén

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/KE
Utbildningsdepartementet/UH
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Landsting